Niniejszy dokument został opracowany dzięki wsparciu finansowemu Unii Europejskiej ze środków Transition Facility

STRESZCZENIE RAPORTU PREZENTUJĄCEGO WYNIKI PRZEPROWADZONEJ ANALIZY/BADAŃ/EKSPERTYZY

Nazwa projektu: Transition Facility 2004/016-829.02.04 „System ochrony konsumentów"

Identyfikacja umowy: CRU 8146/JFK/PPt-DI/2006-TF2004/016-829.02.03/P, Cześć 3

Przedmiot umowy: Wykonanie badań rynku rowerków dziecięcych, badań laboratoryjnych 15 rowerków dziecięcych w akredytowanym laboratorium oraz sporządzenie ekspertyzy

Data sporządzenia: 20 marca 2007 r.

Dokument sporządził:	**Dokument zatwierdził:**
. . . . .	. . . . .
dr inż. Joanna Tkaczyk	**dr inż. Wojciech Henrykowski**
Ekspert ds. bezpieczeństwa produktów	Prezes Zarządu

Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.
ul.Kłobucka 23a
02-699 Warszawa

Egzemplarz 1/3

Za treść niniejszego dokumentu odpowiada wyłącznie PCBC S.A. i nie odzwierciedla ona w żadnym razie opinii Unii Europejskiej

SPIS TREŚCI

		Strona
1.	**Struktura raportu**	**3**
2.	**Omówienie treści poszczególnych części raportu**	**3**
2.1.	**Omówienie treści sprawozdania z badań laboratoryjnych i oceny dokumentacji (instrukcji obsługi)**	**3**
2.2.	**Omówienie treści ekspertyzy „Funkcjonowanie nadzoru rynku w obszarze ogólnego bezpieczeństwa produktów" oraz wniosków i podsumowania**	**6**

1. Struktura raportu

Raport składa się z dwóch podstawowych części:

- sprawozdania z badań laboratoryjnych i oceny dokumentacji (instrukcji obsługi),
- ekspertyzy „Funkcjonowanie nadzoru rynku w obszarze ogólnego bezpieczeństwa produktów" zawierającej wnioski i podsumowanie.

Dwie wymienione części zawierają się na 80 stronach obliczeniowych (zgodnie z zasadami wskazanymi w umowie).

Dodatkowe elementy złożone razem z raportem zawierają 3 rodzaje załączników:

1) Załącznik 1. Tabele wynikowe;
2) Załącznik 2. Sprawozdania z badań rowerów dziecięcych na zgodność z PN-ISO 8098+A1:1996;
3) Załącznik 3. Opinie dotyczące zgodności wyrobów z ogólnymi wymaganiami bezpieczeństwa określonymi w ustawie z dnia 31 grudnia 2003 roku o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz.U. Nr 229, poz. 2275).

2. Omówienie treści poszczególnych części raportu

2.1. Omówienie sprawozdania z badań laboratoryjnych i oceny dokumentacji (instrukcji obsługi)

Sprawozdanie z badań laboratoryjnych i oceny dokumentacji (instrukcji obsługi) składa się z kilku punktów obejmujących omówione poniżej zagadnienia.

Wyniki badania segmentu rynku rowerków dziecięcych

W tym punkcie przedstawiono wielkość sprzedaży rowerów na rynku wspólnotowym, trendy w chińskim eksporcie rowerów oraz rynek rowerów dziecięcych w Polsce.

Na początku prezentowane są dane statystyczne związane z wielkością importu rowerów dalekowschodnich na rynek Unii Europejskiej oraz środki podjęte przez Unię Europejską zmierzające w kierunku ograniczenia tego importu (rozporządzenie Rady (EWG) nr 2474/93 z dnia 8 września 1993 roku, cła antydumpingowe wprowadzone rozporządzeniem (WE) nr 1095/2005 ustalone w wysokości 48,5 % dla przywozu rowerów pochodzących z ChRL). Ostatecznie cło antydumpingowe nałożone na mocy rozporządzenia (WE) nr 1524/2000 z dnia 10 lipca 2000 roku, ostatnio zmienionego rozporządzeniem (WE) nr 1095/2005 z dnia 12 lipca 2005 roku, zostało utrzymane na poziomie dotychczasowym.

Jeżeli idzie o analizę polskiego rynku rowerów dziecięcych, podkreślono w raporcie oczywisty fakt, że polski rynek rowerowy charakteryzuje się dużą sezonowością. Sprzedaż rowerów, w tym dziecięcych, odbywa się głównie w okresie wiosennym (kwiecień, maj i czerwiec). Taka sytuacja utrudniła analizę sytuacji na rynku, gdyż można było się w niej opierać na analizie dostępnych danych statystycznych i informacji prasowych, a także na obserwacjach własnych z poprzednich sezonów sprzedaży rowerków, ale spis z natury był praktycznie niemożliwy. Skutkowało to również trudnościami w dokonaniu zakupu rowerków badanych w ramach

realizacji umowy. Zakup rowerków zajął niemal miesiąc, a ostatni z rowerków udało się zakupić dopiero po skontaktowaniu się z około stu sklepami. Dodatkową trudność stanowił fakt, że dostępne w handlu, nieliczne rowerki, były w wielu przypadkach niekompletne, gdyż stanowiły pozostałość po poprzednim sezonie (braki w wyposażeniu lub towarzyszącej im dokumentacji). Wreszcie, wiele rowerów prezentowanych w handlu jako dziecięce, nie mogło być zakupionych do badania, gdyż nie spełniały kryterium ustalonego w umowie (miały wysokość siodełka powyżej 635 mm).

Zakup rowerków przeznaczonych do zbadania w ramach umowy objął okres od 21 grudnia 2006 roku do 18 stycznia 2007 roku.

Procentowy udział producentów krajowych, producentów UE oraz z Dalekiego Wschodu

W tej części raportu przedstawione są wyniki analizy rynku rowerów i rowerów dziecięcych. Wskazano na trudności w precyzyjnym określeniu segmentacji rynku (tzw. martwy sezon, brak specyficznej kategorii rowerków dziecięcych w krajowych i międzynarodowych danych statystycznych).

Wskazano na istnienie pewnych korzystnych trendów dla polskich producentów, które zaznaczyły się szczególnie w roku 2005 (zmniejszenie importu, wzrost produkcji krajowej, z czego duża część jest kierowana poza granice naszego kraju).

Z kolei rok 2006 charakteryzował się pewną stagnacją (mniejsza produkcja krajowych producentów, przy jednoczesnym zachowaniu dotychczasowej wartości sprzedaży).

Trend ten może wskazywać na częstsze zakupywanie rowerów droższych.

Rozważono również problem oddziaływania ceł antydumpingowych wprowadzonych przez Unię Europejską. Skutkiem tych ceł miało być podwyższenie cen rowerów najtańszych, sprzedawanych przez supermarkety. Już w 2005 roku, sprzedaż rowerów w supermarketach spadła o 25 %, co można interpretować jako skutek oddziaływania ceł. Reakcją producentów dalekowschodnich jest przenoszenie produkcji do Europy, w tym do Polski (przykład - Athletic Group), co pozwala im uniknąć bariery celnej.

Procentowy podział polskiego rynku można oszacować następująco:

- **produkcja polska** - 65 % (w tym 45 % firma Kross),
- **produkcja z importu** - 35 % (11 % import z Dalekiego Wschodu; 8 % markowi producenci zachodni, tacy jak: Giant, Wheeler, Scott, Merida, Trek; 16 % inni producenci zagraniczni, w tym z UE).

Powyższe dane odnoszą się do wszystkich rodzajów rowerów. W porównaniu do ogólnej liczby rowerów na polskim rynku, można szacować, że rowery dziecięce stanowią nie więcej niż 25 %.

W dalszej części przedstawiono wynik analizy *Katalogu rowerowego na 2006 rok* (publikacja firmowana przez *Magazyn rowerowy*). Okazuje się, że na rynku mamy do czynienia z brakiem jednomyślności i jednoznaczności w nazywaniu rowerów rowerami „dziecięcymi". Pod tym pojęciem kryje się ich duża różnorodność (różna wysokość siodełka, różna średnica obręczy),

a większość z nich nie może zostać uznana za „dziecięce” w świetle kryteriów przyjętych w normie PN-ISO 8098+A1.

Omówienie wyników badań

Ta część raportu rozpoczyna się od syntezy wymagań zastosowanej normy PN-ISO 8098+A1 (w formie tabelki zawierającej poszczególne punkty normy, sprawdzane cechy oraz wymagania).

Następnie, prezentowane są uwagi metodologiczne na temat normy, na podstawie której przeprowadzono badania laboratoryjne. Stwierdzono, że norma jest odpowiednia do stwierdzenia zgodności badanych rowerów z wymaganiami ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów. Jednocześnie przedstawiono możliwość zastosowania innego podejścia do rowerów dziecięcych, które mogą być traktowane jako zabawki, podlegające tzw. dyrektywie zabawkowej (89/378/EWG).

Traktowanie rowerków, których siodełko jest zamocowane na wysokości zawartej w przedziale 435 mm - 635 mm jest uzasadnione, gdyż w niektórych krajach UE tego typu rowery są traktowane jako zabawki, o czym świadczą prace prowadzone przez grupę koordynacji europejskich jednostek notyfikowanych w zakresie dyrektywy zabawkowej (NB-Toys). Jednostki te pracują obecnie nad dokumentem przedstawiającym metodologię badania typu rowerków dziecięcych (435 mm – 635 mm). Dokument ten, zatytułowany *Toy bicycles guidelines for EC type examination* (NB-TOYS/2007/014) nie jest jeszcze sfinalizowany[1], ale jego treść potwierdza zasadność rozpatrywania rowerków dziecięcych jako zabawki.

W myśl interpretacji europejskich jednostek notyfikowanych, norma zharmonizowana (EN 71-1), może być stosowana także w przypadku rowerków z siodłem powyżej 435 mm (górną granicą jest 635 mm), jeżeli mechanizm napędowy działa na zasadzie tzw. ostrego koła.

Natomiast w odniesieniu do rowerów z tzw. wolnym kołem, których siodełko jest zamocowane na wysokości zawartej w przedziale 435 mm - 635 mm, należy przeprowadzać badanie typu WE. Wytyczne te dotyczą tylko własności fizycznych i mechanicznych. Inne wymagania bezpieczeństwa (chemiczne, palność itd.) będą podlegały odrębnym ustaleniom zależnie od specyfiki danego wyrobu. Tak samo należy traktować akcesoria (np. tylne siodełko dla lalki, oświetlenie itp.)

Należy zauważyć, że zależnie od kraju, ten sam rowerek może być uznany za zabawkę lub nie.

Podejście władz krajowych nie zostało jeszcze uzgodnione, co może prowadzić do zakłóceń w funkcjonowaniu oznakowania CE.

Do podobnych wniosków doszły polskie jednostki notyfikowane w zakresie dyrektywy zabawkowej, pracujące w ramach Forum Bezpieczeństwa Zabawek. Według Forum, rowerki w przedziale 435 mm - 635 mm powinny być traktowane jak zabawki i podlegać ocenie typu, a w konsekwencji posiadać oznakowanie CE, chociaż na poziomie szczegółów występują pewne różnice w podejściu wypracowanym przez jednostki polskie i europejskie.

[1] Głosowanie ostatecznej wersji dokumentu miało mieć miejsce na spotkaniu NB-Toys w dniu 8 marca 2007 roku.

W dalszej części raportu następuje prezentacja wyników badań, uwzględniających ocenę rowerów pod kątem niespełniania wymagań bezpieczeństwa określonych w ustawie z dnia 31 grudnia 2003 roku o ogólnym bezpieczeństwie produktów oraz ewentualnego ryzyka, ze wskazaniem punktu normy, który nie został spełniony; ocenę i interpretację wyników badań każdego zbadanego parametru; interpretację wyników badań w świetle wymagań określonych w ustawie o ogólnym bezpieczeństwie produktów.

Raporty z badań laboratoryjnych wszystkich 15 rowerków objętych badaniem oraz poszczególne opinie dotyczące ich zgodności z wymaganiami ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów stanowią oddzielny zestaw dokumentów dołączonych do raportu. W części 1 raportu, zatytułowanej „Sprawozdanie z badań laboratoryjnych i oceny dokumentacji (instrukcji obsługi)" przedstawiono jedynie syntezę uzyskanych wyników badań i oceny zagrożeń.

Na podstawie analizy konstrukcji wyrobów i sprawozdań z badań stwierdzono, że wszystkie rowery nie spełniają wymagań normy PN-ISO 8098+A1:1996, a tym samym nie spełniają wymagań określonych w art. 4.1, rozdział 2 oraz art. 10.2, rozdział 3 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów.

2.2. Omówienie ekspertyzy „Funkcjonowanie nadzoru rynku w obszarze ogólnego bezpieczeństwa produktów" oraz wniosków i podsumowania

Ekspertyza „Funkcjonowanie nadzoru rynku w obszarze ogólnego bezpieczeństwa produktów" oraz wnioski i podsumowanie składają się z kilku niżej omówionych punktów.

Wprowadzenie

W tym punkcie przedstawiono podstawy prawne nadzoru rynku oraz cele stojące przed władzami zajmującymi się nadzorem.

Ocena sytuacji na rynku krajowym

W tej części skupiono się na aspektach technicznych związanych z charakterystyką rowerków występujących na polskim rynku. Wskazano na pewne problemy związane z nazewnictwem i klasyfikacją rowerków dziecięcych (duża różnorodność, jedynie część rowerków zasługuje na miano „dziecięcych" w świetle kryteriów przyjętych w świecie normalizacji, co skutkuje tym, że w wielu przypadkach są one niedostosowane do budowy dziecka). Wskazano na problem niewłaściwego składania rowerków, szczególnie w supermarketach.

Następnie omówiono aspekty związane z zachowaniem i sposobem myślenia klientów. Można stwierdzić, że z punktu widzenia klienta, najważniejsze czynniki oceny rowerka to: jakość wykonania, design, wygoda, niezawodność, ergonomia. Najczęściej zdarza się, że bezpieczeństwo nie odgrywa dużej roli w postrzeganiu przez klienta jakości rowerka.

Czynnikiem decydującym przy zakupie roweru, szczególnie dziecięcego, nadal pozostaje cena, chociaż coraz więcej klientów zwraca uwagę na jakość wykonania i kupuje droższe rowery.

Przedstawiono psychologiczno-ekonomiczne aspekty charakteryzujące podejście rodziców kupujących rowerki dla swoich dzieci (postrzeganie roweru dziecięcego jako jednosezonowej zabawki, która nie musi być trwała i wysokiej jakości, gdyż dziecko z niej szybko wyrasta).

Tania i niskojakościowa oferta supermarketów zaspokaja tego typu potrzeby. Do niedawna popularne było określenie „rowerów komunijnych”, kupowanych jako tani prezent z okazji tej uroczystości. Tani rower dziecięcy jest „gadżetem” kupowanym na wiosnę, ale jego trwałość nie wykracza poza ramy jednego sezonu. Tanie rowerki są więc niewygodne, zawodne, trudne do prowadzenia, z ciężko działającymi przerzutkami i hamulcami i, co najważniejsze, nie spełniają najczęściej wymagań bezpieczeństwa.

Oferta supermarketów w zakresie niskiej jakości rowerków dziecięcych stanowi odzwierciedlenie stanu „kultury rowerowej”. Z rozmów przeprowadzanych ze sprzedawcami, dystrybutorami i importerami rowerów wyłania się obraz powszechnej niewiedzy tych osób w zakresie ogólnego bezpieczeństwa sprzedawanych wyrobów. Wielu z nich nie orientuje się nawet, że istnieją normy bezpieczeństwa dotyczące rowerów, nie mówiąc już o konkretnych wymaganiach, które powinny być spełnione przez rowery.

Po zniesieniu obowiązkowych badań i certyfikacji rowerów coraz bardziej rozszerza się grupa wprowadzanych do obrotu rowerów o konstrukcji i wyposażeniu niespełniającym wymagań norm, a niekiedy wręcz zagrażających bezpieczeństwu użytkowników. W chwili obecnej znaczna część rowerów dziecięcych dostarczana jest bez instrukcji obsługi, z uniwersalną instrukcją rowerów dla dorosłych lub nawet w języku obcym. Z reguły też w instrukcji nie podaje się już momentów dokręceń śrub. Bardzo często rowery nie posiadają również wymaganych oznakowań.

W dalszej części raport omawia pokrótce najważniejsze kanały sprzedaży rowerków dziecięcych oraz odsyła do załączonej do niego listy dystrybutorów i sklepów rowerowych uznanych za wiodące na rynku.

Wyniki przeprowadzonych badań laboratoryjnych

W tym rozdziale przedstawiono rowery przeznaczone do badań (tabela 1 załączona do raportu) oraz wyjaśniono, w jaki sposób zostały zabezpieczone przed ich zamianą i zmianą cech fizycznych.

Charakterystyka techniczna rowerów dziecięcych zakupionych do badań jest przedstawiona w tabeli 2.

Istotną część raportu stanowi:

- synteza wyników badań (tabela 3),
- analiza wyników badań poszczególnych rowerów pod kątem spełnienia wymagań bezpieczeństwa i wskazania występowania ewentualnego ryzyka, stwarzającego zagrożenie dla użytkownika,
- omówienie wyników badań rowerów dziecięcych na zgodność z wymaganiami normy PN-ISO 8098+A1:1996 - ocena ryzyka oraz wskazanie zagrożenia dla dzieci w związku z niespełnieniem konkretnego parametru określonego w normie.

Wspomniany wyżej fragment raportu przedstawia omówienie każdego roweru z osobna pod kątem liczby i charakteru stwierdzonych niezgodności.

Następnie, na tle poszczególnych punktów normy PN-ISO 8098+A1:1996, przedstawiono liczbę rowerów niezgodnych z danym punktem ze wskazaniem na rodzaj zagrożenia dla dzieci.

W dalszej części raportu, zamieszczono rozważania ogólne na temat ryzyka związanego z użytkowaniem rowerków dziecięcych**.** Jest to omówienie najczęściej występujących zagrożeń związanych z użytkowaniem rowerków dziecięcych, ze wskazaniem na charakter odnoszonych obrażeń, przy czym charakter tych rozważań wykracza poza aspekty związane ze stanem technicznym roweru jako takiego. Ma to na celu usytuowanie problematyki bezpieczeństwa użytkowania rowerów w szerszym kontekście, szczególnie w odniesieniu do aspektów związanych z zachowaniem dzieci i osób dorosłych (nie tylko bezpieczeństwo roweru, ale również świadomość rodziców, stosowanie zabezpieczeń, przeszkolenie dziecka do jazdy na rowerze, dostosowanie wielkości rowerka do wieku i wzrostu dziecka, doświadczenie w jeździe na rowerze, jakość obsługi klienta w sklepach rowerowych).

Kolejnym punktem raportu są wnioski dotyczące relacji pomiędzy ceną, pochodzeniem produktu a jego bezpieczeństwem. W tym względzie okazało się, że relacje te nie są jednoznaczne. Stwierdzono, że ten sam rower może mieć bardzo różną cenę, zależnie od miejsca sprzedaży. Ponadto, różnice w cenie wszystkich badanych rowerków nie były znaczące, a niezależnie od tych różnic żaden z rowerów nie przeszedł pomyślnie testów bezpieczeństwa na zgodność z normą PN-ISO 8098+A1:1996.

Wnioski końcowe i podsumowanie

Ostatnia część raportu zawiera wnioski związane z sytuacją na polskim rynku rowerowym po zniesieniu obowiązkowej certyfikacji i wprowadzeniu zasad unijnych.

Zmiana systemu oceny zgodności, mająca miejsce w ostatnich latach w Polsce, która kładzie nacisk na odpowiedzialność producenta, daje mu większą samodzielność niż w przypadku dotychczasowego systemu obowiązkowej certyfikacji, jednak korzystanie z tej wolności powinno być skutecznie kontrolowane przez władze nadzoru rynku.

Wiele podmiotów nie dojrzało jeszcze do świadomie odpowiedzialnego uczestniczenia w systemie oceny zgodności zgodnego z zasadami unijnymi.

W świetle ustaleń grupy europejskich jednostek notyfikowanych NB-Toys, rowerki dziecięce w zakresie 435 mm - 635 mm mogą być traktowane jak zabawki i podlegać obowiązkowi nanoszenia oznakowania CE. Sprawa ta nie jest dotychczas uregulowana jednolicie w całej UE, a decyzja w tej sprawie leży w gestii odpowiednich organów, działających w porozumieniu z Komisją Europejską.

Konsumenci powinni mieć zapewnione prawo do kupowania bezpiecznych wyrobów na podstawie wiarygodnych informacji. Informacja ta może się opierać, między innymi, na stosowaniu oznaczeń, takich jak CE, czy innych formach certyfikacji (np. dobrowolnej) lub oznakowaniach obowiązkowych wprowadzonych przez władze państwowe. Przykładem tego ostatniego rozwiązania, w odniesieniu do rowerów, jest Francja.

Za treść niniejszego dokumentu odpowiada wyłącznie PCBC S.A. i nie odzwierciedla ona w żadnym razie opinii Unii Europejskiej